

ZPRÁVA O ČINNOSTI CENTRA PRO ČESKOSLOVENSKÁ EXILOVÁ STUDIA (CČES) PŘI KATEDŘE HISTORIE FF UP V OLMOUCI ZA ROKY 2014–2017

Jana Burešová

CČES se v uvedeném období prezentovalo především prací na vědeckovýzkumném projektu podpořeném Grantovou agenturou ČR (období 2012–2016) na téma *Český exil v Austrálii a jeho kultura (1948–1989)*. Řešiteli projektu byli Jaroslav Miller, Miloš Trapl a Jana Burešová. Emigrace a exil z Československa do Austrálie stály dosud na okraji hlubšího výzkumného zájmu historiků i dalších společenskovědních pracovníků. V tomto směru jde o práci na zcela novém poli. Pramenný materiál k tématu se nachází jednak v České republice (Národní archiv v Praze, především fondy Československý ústav zahraniční I. a II., Archiv Ministerstva zahraničních věcí v Praze, fond Austrálie, Náprstkovo muzeum v Praze, zde je k dispozici několik málo písemností z pozůstalostí exulantů, cenná je především knihovna Libri prohibiti s téměř úplnou škálou exilových periodik, Literární archiv Památníku národního písemnictví v Praze na Strahově, Československé dokumentační středisko v Praze, Centrum pro československá exilová studia při katedře historie FF UP v Olomouci, fond Petr Hrubý a fond Rada svobodného Československa), jednak v Austrálii. Zde jsou cenné materiály, vedle Národní knihovny v Sydney, Canberře a Perthu a Národního archivu v Canberře, zejména v archivech některých spolků (zejména Sokol Sydney, Beseda Canberra aj.) či redaktorů vydávaných periodik či zcela v soukromých archivech některých osobností exilového kulturního života.

Velmi důležitou prvotně průzkumnou a přípravnou práci v samotné Austrálii provedl v letech 2010–2011 Jaroslav Miller při svém dlouhodobém pracovním pobytu na univerzitě v západoaustralském Perthu. Získal přímé kontakty na řadu osobností českého exilu, jejich spolky, sdružení a redakce v Perthu, Sydney, Canberře, Adelaide a Melbourne. Pracovníci projektu pořídili fotodokumentaci pramenného materiálu a vytvořili v rámci CČES fond Český exil v Austrálii.

Do projektu byli zapojeni zainteresovaní studenti historických oborů, kteří v širším kontextu na dané téma zpracovali své kvalifikační práce, bakalářské, magisterské i doktorské.¹

V průběhu výzkumných prací byly postupně zpracovávány dílčí studie, které se pak staly podkladem pro závěrečnou monografii. Samostatně byla Jaroslavem Millerem knižně zpracována exilová problematika pro oblast státu Západní Austrálie.

Soupis všech publikací, vzešlých z projektu:

Dílčí studie:

BUREŠOVÁ, Jana: *Zdroje informací o Austrálii v období první Československé republiky*. *Historica Olomucensia*, 44, 2013, s. 115–132.

BUREŠOVÁ, Jana: *Vystěhovalectví z Československa do Austrálie v podmínkách světové hospodářské krize (1929–1932)*. *Moderní dějiny*, 2, 2013, s. 81–100.

BUREŠOVÁ, Jana – TRAPL, Miloš: *Obraz československého emigrantského prokomunistického spolku ve druhé polovině 20. století – Československý kroužek v Sydney v Austrálii*. *Acta Historica Universitatis Silesianae Opaviensis*, 6, 2013, s. 89–107.

BUREŠOVÁ, Jana: *Informovanost komunistické vlády v Československu o emigrantech a exulantech v Austrálii v padesátých a šedesátých letech 20. století*. *Historica Olomucensia*, 46, 2014, s. 197–219.

BUREŠOVÁ, Jana: *The culture under the conditions of exile in the 20th century (tased on the example of an insight into the culture of the Czechoslovak exiles in Australia)*. In: KNAPÍK, Jiří – VYMĚTALOVA, Karla (eds): *Processes of cultural exchange in Central Europe in 1800–2000*. Opava 2014, s. 21–41.

BUREŠOVÁ, Jana: *Česká historiografická produkce k československému pouno-rovému exilu*. In: MAREK, Pavel (ed.): *Historik a jeho dílo. Kniha věnovaná 80. výročí narození prof. PhDr. Miloše Trapla, CSc.* Olomouc 2015, s. 49–65.

BUREŠOVÁ, Jana: *Československo-australské vztahy ve druhé polovině 20. století*. *Historica Olomucensia*, 48, 2015, s. 209–235.

BUREŠOVÁ, Jana: *The Emigration and Exile from Czechoslovakia to Australia*. In: ZUDOVÁ-LEŠKOVÁ, Zlatica (ed.): *Resettlement and Extermina-*

¹ Bakalářské práce v roce 2016 zpracovali a obhájili Adam Gebauer a Jakub Obhlídal na témata českých cestovatelů a cestopisů směrem k Austrálii. Jakub Obhlídal se zabýval danou problematikou i v práci magisterské. Pavel Kreisinger zpracoval doktorskou disertační práci na téma Češi a Slováci v Austrálii v první polovině 20. století a jejich účast ve světových válkách. Obhájena byla v listopadu 2016 na FF UP v Olomouci. Je připravena ke knižnímu publikování v nakladatelství Academia v Praze v roce 2018.

- tion of the Populations. A Syndrome of Modern History. Prague 2015, s. 497–524.
- MILLER, Jaroslav: *Neznámý příběh českého exilu I.: Josef Kučík a Sdružení Lidé dobré vůle v Západní Austrálii, 1950–1969*. Moderní dějiny, 2, 2012, s. 211–233.
- MILLER, Jaroslav: *Neznámý příběh českého exilu II.: Československé sdružení v Západní Austrálii 1968–1989*. Moderní dějiny, 1, 2013, s. 207–222.
- MILLER, Jaroslav: *Divadelní aktivity českého exilu v Austrálii 1948–1989*. Moderní dějiny, 2, 2013, s. 185–204.
- MILLER, Jaroslav: *Organizace českého exilu v Austrálii v letech 1948–1989*. Theatrum historiae, 1, 2015, s. 297–324.
- TRAPL, Miloš: *Prameny k historii československé emigrace a exilu v Austrálii po roce 1945 v archivech České republiky*. Východočeské listy historické, 31, 2014, s. 187–195.
- TRAPL, Miloš – BUREŠOVÁ, Jana: *Kontakty Rady svobodného Československa s československým pouňorovým exilem v Austrálii (1948–1968)*. Historica Olomucensia, 49, 2015, s. 165–182.
- TRAPL, Miloš – BUREŠOVÁ, Jana: *Rada svobodného Československa a český exil v Austrálii v sedmdesátých a osmdesátých letech 20. století*. Historica Olomucensia, 51, 2016, s. 157–176.
- KREISINGER, Pavel: *Jindřich Nermut (1917–1990). Z životních osudů rolníka, poslance, pouňorového exulanta a „Australana“*. Moderní dějiny, 23, 2015, s. 221–254.

Monografie:

- MILLER, Jaroslav: *Zapadlí vlastenci. Český exil v Západní Austrálii (1948–1989)*. Praha 2014.
- MILLER, Jaroslav – BUREŠOVÁ, Jana – TRAPL, Miloš: *Český exil v Austrálii a jeho kultura (1948–1989)*. Praha 2016.

V srpnu 2017 získalo na základě jednání rektora UP Jaroslava Millera CČES další cenný materiál do svého archivu. Jedná se o část osobního archivu, věnovaného univerzitě profesorem Miloslavem Rechcíglem z USA (16 krabic písemností, které budou archivářsky zpracovány a zpřístupněny badatelům ke studiu).

prof. PhDr. Jana Burešová, CSc.
Katedra historie
Filozofická fakulta
Univerzita Palackého v Olomouci
Na Hradě 5
771 80 Olomouc
Česká republika
e-mail: jana.buresova@upol.cz